

E D E B İ Y A T / R O M A N

NAHİD SIRRI ÖRİK
GECE OLMADAN!

Semiha henüz yatağında tembel tembel sağa sola dönerken Güzide Hanım içeri girdi. Pek heyecanlı bir hâli vardı, elinde de sayfaları buruşturulmuş bir gazete tutuyordu.

Karyolaya yaklaştı, elinde tutmakta devam ettiği gazete-
de bir noktayı parmağıyla işaret ederek, bu gazeteyi yastığın kenarına bıraktı. Sonra hiçbir şey söylemeden, kızının yüzüne bakmaksızın geri döndü, odadan çıktı.

Sade heyecanlı değil, biraz da darılmış gibiydi.

Semiha yatağında pek büyük bir merakla düşmeksizin doğruldu; annesinin biraz garip mizaçlı olduğunu, hiç ehemmiyet verilmeyecek şeyleri mesele yaptığını bilirdi.

Gazeteyi yavaşça eline alarak, geçkin kadının işaret ettiği noktaya baktı. Bakar bakmaz da, kayıtsız ve tembel yarı uykuda hâlini kaybetti. İşaret edilmiş satırları bir kere acele acele, sonra ağır ağır, düşünceli düşünceli okudu: Birinci okuyuşunda belki tamamen anlamamıştı da bundan dolayı bir kere daha okumuştı.

Ağır ağır, yeni harfleri bir türlü sökemeyen en yaşlı insanlar gibi dudaklarını da oynata oynata okumuştı. Sonra çıplak, güzel kollarını yüksek ve pek genç -yaşına nispetle de pek genç ve kusursuz- göğsünün üzerinde birleştirerek, gözleri dalgın, belki baktığını görmeyerek birkaç dakika hareketsiz kaldı.

İki kere okuduğu gazete haberi, ... mebusu ve ..... bankasında idare meclisi azası Ali Hayrettin Bey'in, gecenin 3'ünde bir kalp sektesi yüzünden öldüğünü ve cenazesinin bugün Şişli'de, süvari karakolu karşısındaki evinden kaldırılıp Karacaahmet mezarlığındaki aile makberesine gömüleceğini bildiriyordu.

Evvelki günün birkaç saatini beraber geçirdiği Ali Hayrettin Bey ölüp gitmiş, yok oluvermişti.

Genç kadın gazeteyi yere, halının üzerine attı ve bütün bir an gözleri kapalı kaldı. Sonra tekrar yatmak, yeniden uykuya dalmak istedi. Yeniden uykuya dalarsa bu gazete haberiyle alt üst olan, alt üst olan değil, mahvolan bütün bir istikbal sanki tekrar nizama girecek, her şey güya yeniden eski tertibini bulacaktı. Fakat bu his ancak bir dakika sürdü ve Semiha hafifçe içini çekerek, yataktan bacaklarını sarkıttı, ayaklarına terliklerini geçirerek kalktı, kapıyı açıp dışarıya, sofaya çıktı.

Orada annesiyle karşılaştı.

Güzide Hanım uzaklaşmamıştı. Semiha kalkıp gelmezse belki tekrar odasına girecek ve gazetede haber hakkında ondan fikir, hatta biraz da hesap isteyecekti: İki buçuk sene gözlerini bu netice için, bu fiyasko için yummuş değildi!

Kızına dikkatle baktı ve belki gözlerinde bir iki damla yaş aradı.

“Ne dersin bu ölüme?”

“Ne diyeyim? Allahın takdiri.”

Hayli sinirli, Güzide Hanım omuzlarını silkmmişti. “Çok şey denebilir. Ben doğrusu hayretler içinde kaldım.”

“Niye hayretler içinde kalıyorsunuz?”

“Hayretler içinde kalıyorum ve aklıma türlü ihtimal geliyor!”

Semiha belki kendi şüphelerini de yok etmek isteyen bir eda ile, “Ellisini hayli geçmiş bir adam. Bu ölümün pek şaşılacak bir ciheti yok!” dedi.

Sonra da böyle dediğine pişman oldu: Annesi de elli altı yaşındaydı. Güzide Hanım biraz acı ve sitemli bir eda ile, “Ellisini geçkin insanların durup dururken ölüvermeleri mi icap eder?” demişti.

“İcap etmez şüphesiz. Fakat bir delikanlı olsaydı böyle ani ölüşü daha çok hayret verirdi, değil mi?”

“Yani bu ölümden hiçbir garabet, hiçbir fevkaladelik bulmuyorsun?”

İçinde müphem bir tereddüt bulunsa bile Semiha en tabii sesiyle, “Bulmuyorum” diye mukabele etti.

Sofayı geçmiş, başka bir yatak odasına girmişlerdi. Bu, Güzide Hanım’ın yatak odasıydı ve köşkün lodos rüzgârı alan, İstanbul tarafına bakan üç pencere, geniş odalarından biriydi. Semiha’nın yatak odasıyla da manzarası büyük bir tezat teşkil ediyor, tek mil eşyası yerli yerinde olduğu gibi yatak da çoktan toplanmış, düzelmiş bulunuyordu. Kızı ne kadar savruk ve intizamsızsa Güzide Hanım da o kadar intizamlı ve içi tez bir kadındı ve Semiha’nın hemen hemen öğle vakitlerine kadar uyumasına, hiç değilse yataktan kalkmamasına mukabil annesi, hastalık mazereti müstesna, daima pek erken kalkardı.

Güzide Hanım ceviz karyolasının sağ tarafındaki koltuğa oturmuştu. Hep düşünceli görünüyordu. Başını pencerelere çevirdi ve sanki ilk defa gördüğü bir şeymiş gibi, Boğaz’ın ta Marmara’ya kadar uzayan manzarasını, Arnavutköy’ünü, Vaniköy’ünü, ta Üsküdar’da Şemsipaşa’ya kadar Anadolu sahilini bir müddet seyre koyuldu. Sonra başını çevirerek kızına hitap etti.

“Vallah kimsenin günahını almak istemem, iftira da edemem. Fakat sen Hayrettin Bey’le evvelki gün, öldüğü gecenin gündüzü beraberdin. Hâlinde endişe verecek herhangi bir şey fark ettin mi?”

“Etmedim.”

“Böyleyken gece ölüverişini garip değil mi?”

Semiha demin annesini memnun etmemiş olan cümleyi başka bir şekilde, daha nazikleştirerek tekrar etti. “Hemen hemen altmışında bir adam” dedi.

Sonra da yavaşça, utanır gibi ilave etti. “Verilmiş karar da kendisini pek hararetlendirmişti. Galiba biraz ihtiyatsız davrandı.”

Güzide Hanım’ın damarlarında dolaşan Alman kanının sertliği birden lisanına gelmişti, kelimeleri tane tane ve huşunetle telaffuz ederek dedi ki: “İhtiyatsızlığına müsaade etmemeliydin. Haydi, kararın heyecanı içinde o kendini unuttu diyelim, ya sen? Altmışlık, göbekli, dazlak kafalı bir adamın artık karısı olacağını düşünmek sevinciyle kendini kaybetmemiştin ya? Herifin kalbinin pek sağlam olamayacağını da tahmin edebilirdin, değil mi?”

Semiha birden nefisini pek yorgun hissetti. Hayır, annesinin sitemlerine cevap vermeye, onunla belki pek uzun sürecek bir münakaşaya girmeye kudreti yoktu. Hatta kabil olsa tek söz söylemeksizin odadan, sade bu odadan değil, hatta bu köşkten çıkacak, Kandilli sırtlarında yapıyınız, kimseye cevap vermeye, hesap vermeye mecbur olmadan uzun uzun dolaşmaya gidecekti. Fakat Güzide Hanım hele şimdi buna dünyada razı olmazdı ve yaşı otuza varmış, hatta otuzu geçmiş olmasına rağmen Semiha hep annesinin hükmü altındaydı.

Bir sükût olmuştu. Bu sükûtu yine Güzide Hanım bozdu.

“Meselenin etrafında dolaşıp durmayalım, açık konuşalım: Sen boşanma kararı bildirilir bildirilmez bu kalp sektesinden ölümü pek şüpheli bir şey bulmuyor musun?”

“Yani bu ölümü Allah’ın işi saymamak, birini mesul tutmak mı lazım?”

“Evet.”

“Kimi?”

“Bunun kim olduğu aşikâr! Tabiidir ki karısı.”

“Bir kere Hayri’nin boşanma kararını karısına bildirmeye vakit bulup bulmadığı meçhul. Belki de eve dönüşünde kendini yorgun hissetmiş, pek sakin geçmeyeceğinden emin olduğu bir konuşmayı ertesi güne bırakmıştır. Hem haber vermiş olsa bile Mehlika Hanım’ın her gün bir düşman zehirleyen Papa Borjiya ailesi gibi gizli bir eczahanesi, bu eczahanede de çeşit çeşit ilaçları yoktu ya?”

Eski Osmanlı ordusunda miralaylığa kadar yükselmiş mühtedi bir Alman’ın kızı olan Güzide Hanım’ın mavi ve kirpiksiz gözlerine düşünceler dolmuştu.

“Belki sen haklısın, zavallı kadının günahına girmiş olabilirim. Fakat bu tesadüf de pek garip!” diye söylendi.

O zaman Semiha yavaşça annesinin yanından ayrılarak odasına döndü. Pek uzaktan bir hısımlıkları da bulunan Mehlika Hanım’dan elini çeken, bu kendi hâlinde, hatta pısrık mahluku, kocasını taammüden, zehirle öldürmek suçundan kurtaran Güzide Hanım’ın bu sefer kendisine döneceği ve bu işi, yani karısından ayırtıp Ali Hayrettin Bey’e varmak işini tam iki buçuk seneden beri bir türlü başaramamış olduğu için kendisini pek acı bir şekilde tenkide girişeceği muhakkaktı...

Semiha odasına dönünce tuvaletin önündeki alçak iskemleye oturup bir dakika düşünceli, hareketsiz kaldı, sonra

birdenbire el aynasını alarak, günün ışığında yüzünü uzun uzun tetkike koyuldu.

Yirmi yedi yaşında olduğunu söylüyordu ve otuz iki yaşındaydı. On sekizinde varmış bulunduğu Cemil Mahmut isminde bir paşazadeden beş sene evvel ayrılmıştı ve nüfuzlu, itibarlı, bilhassa zengin biriyle evlenmek hususunda iki buçuk yıldan beri sarfettiği gayret, oynadığı sevda komedyası tam muvaffakiyetle neticelenmek üzereyken işte tam bir fiyasko ile son buluyordu. .... mebusu ve .... bankası idare meclisi azalarından Ali Hayrettin Bey'in bir kalp sektesi yüzünden ölerək cenazesinin bugün Şişli'de, süvari karakolu karşısındaki evinden kaldırılacağını, Karacaahmet Mezarlığı'na götürülüp gömüleceğini, annesinin az evvel uzattığı gazeteden okumuştı. Şu hâlde ne yapacaktı?

Her biri kendi sınıfına uygun koca bulan, kimi devlet düşkününü ve kimi pespaye tellal kadınlara mı başvuracaktı? O tellal kadınlar varabileceği kocayı temin edinceye kadar pek mütevazı bir hayat sürmek lazımdı. Bütün gelir, annesinin altı ay önce ölen kocasından, yani Semiha'nın babası Harun Bey'den bağlanmış tekaüt maaşıyla Tophane'deki iki ufak dükkânın kirasından ibaretti. Bununla geçinilemeyeceğine ve Roma'da sefaret kâtibi olan küçük kardeşi Adnan'dan tatlı dille yazılmış kısa mektuplar dışında hiçbir şey beklenemeyeceğine göre, beş on parça elmas, iki kürkü, para eder her şeyi birer birer satıp bu hayatı sürdürmek mi icap edecekti?

Yeni maceralara girmek, salonlarda bir taraftan yeni bir Hayrettin Bey ararken bir taraftan da gizli randevu evlerine devam etmek şüphesiz ki mümkündü.

Bunu mu yapacaktı?

Mühim bir karar vermeden, yeni bir işe atılmadan evvel hesaplarını, defterlerini tetkik eden bir tüccar yahut da bir

taarruz emrini vermeden önce haritaları dikkatle bir kere daha tetkike koyulmuş bir erkânıharp zabiti gibi aynada yüzüne bakıyordu. Bu aynada gördüğü yüz muhakkak ki, pek güzeldi. Pek tazeydi de: Gözlerin yanlarında ve altlarında, boyunda, alında tek çizgi yoktu. Fakat birdenbire, burnun sağ kanadının yanından ağzın üst kıvrımına doğru inen belli belirsiz bir çizgi fark etti.

Gece pek rahat uyumuş, on birde girdiği yataktan sabahleyin dokuz buçuğa doğru kalkmıştı. Bu çizgi yorgunluktan ileri gelmiş olamazdı. Demek ki bu çizgi yavaş yavaş hazırlanmış ve henüz hiç farkedilmemiş bir düşman taarruzunun ilk öncü hareketiydi; Semiha'nın aldığı fena haberle, elim haberle sarsılıp sendelediği anda meydana çıkıvermiş bulunuyor, düşmanın, yıpranışın, yaşlılığın kendisine karşı ilk zaferini teşkil ediyordu!

İki yıllık bir fasıladan sonra yeniden randevu evlerine gitmek, salonlarda rastlayacağı kimselerden bir koca, randevu evlerinden daimi bir dost temin etmeye çalışmak... Her ikisi bulununcaya kadar da bu nispeten müreffeh, gösterişli hayatı sürdürmeye muvaffak olmak! Genç kadın kendini birdenbire çöküp yıkılacak ve çöküp yıkıldığı yerde ölümü bekleyecek, isteyecek kadar yorgun, takatsız hissetti. Ve iri, uzun kirpikli ela gözlerinden artık yaş boşandı.

Fakat boşalan bu yaşlarda bugün denizden Anadolu tarafına getirilecek, herhâlde bir muşla Üsküdar'a geçirilerek uçsuz bucaksız Karacaahmet'in bir köşesine gömülecek olan mebus ve idare meclisi azası Ali Hayrettin Bey'e ait hiçbir hisse yoktu. Abdülaziz ve Abdülhamit devirleri vükelasından Bahaeddin Paşa'nın torunu ve şûrayı devlet azalığından mütekait merhum Harun Bey'in kızı Semiha Hanım sadece kendine, kendi kaderine ağlıyordu...

II

Annesi merdivenleri ağır ağır çıkarken Semiha sofaya çıkmıştı. Heyecan içinde bulunduğunu fark ettirmeyen bir eda ile, “Ne havadisler var?” diye sordu.

Hayrettin Bey’in ayrılma kararını ölümünden evvel karısına haber vermiş olup olmadığını bilmedikleri için başsağlığı dilemeye ancak Güzide Hanım’ın gitmesi kararlaşmıştı. Eğer Mehlika her şeyi biliyorsa Güzide Hanım şahsen hiçbir malumadı bulunmadığına yeminler ederek dönecek ve tabiidir ki, artık yüz yüze gelemeyecekti. Fakat eğer kadın hiçbir şey bilmiyorsa, Güzide Hanım kızının biraz rahatsız olduğu için beraber gelemediğini söyleyerek, onun namına da taziyette bulunacaktı. Arada bir akrabalık olduğu için bu ziyaretin yapılmaması elbette mümkün değildi.

Kaldı ki, iki kadın da Mehlika’nın bu felaket karşısındaki vaziyetini yahut bu ölümü bir felaket olarak kabul etmiş olup olmadığını bilmek için pek kuvvetli bir merak içindeydiler ve Güzide Hanım’ı bu ziyareti yapmaktan, Mehlika’yı görüp hâlini tavrını tetkik etmekten hiçbir endişe, hiçbir korku vazgeçiremezdi.

Gazetede haberin okunduğu günün hemen ertesi günü geçkin kadın öğle yemeğini mutattan biraz da erken yiyip 12’yi 40 geçe vapuruyla şehre inmiş ve Semiha’yı köşkte bırakmıştı. İlave edilebilir ki, Mehlika Hanım’a bildirilecek rahatsızlık haberini de âdeta bir hakikat yapan bir hâl içinde bırakmıştı.

Semiha yediği darbenin tesiriyle sersemlemiş, gece hemen hemen hiç uyuyamamış, sabahleyin bütün vücudunu

kaplayan bir kırıklık içinde uyanınca yataktan kalkmama-
yı düşünmüş, fakat bunu da kibirine yediremediği için
kalkıp giyinmişti. Yemekte hemen hiçbir şey yememiş ve
ondan sonraki zamanı daha ziyade uzanmış olduğu hâlde
geçirmiş, emekli hizmetçileri Şahende'nin getirdiği ikin-
di kahvaltısına da el sürmeyip sade bir fincan çay içmiş-
ti. Boyuna da saate bakmış, "Ne kadar geç kaldı!" diye si-
nirlenmişti...

"Sana selam söyledi. Rahatsızlığına da üzüldü."

Bunları söyledikten sonra Güzide Hanım ağır ağır ilave
etmişti. "Çok ağlıyor zavallı. Her gelenle bir kere ağlaşıyor.
Benim de boynuma sarılıp uzun uzun ağladı. Yani Hayrettin
Bey kendisine bir şey bildirmeden ölmüş. Bu muhakkak!"

"İsabet! Yüz yüze gelince kendimi güç bir vaziyette
yahut gülünç bir vaziyette hissetmem. Bu maceradan mağ-
lup çıktığımı bilmemesi de bir tesellidir!"

"Buna züğürt tesellisi denir, kızım!"

Güzide Hanım bunu hayli acı bir sesle söylemişti. Şimdi
içine bir de kurt düşmüştü. Yoksa Hayrettin sağ kalsa da
karısına bir şey açmaya cesaret etmeyecek, işi yine sürünce-
mede mi bırakacaktı? Bu takdirde ölümün teşkil ettiği fela-
ketin hududu daralıyor, mağlubiyetin, iflasın acılığı azalı-
yordu. Fakat bu şüphe hep içinde kalacak ondan annesine
hiç bahsetmeyecekti... Şimdi Şahende de odaya girmiş
hanımefendinin ayakkabılarını çıkarıp terliklerini giymesine
yardım etmiş sonra kendisinin gelmesi üzerine sözün
kesildiğini hissederek saygılı davranmış, dışarı çıkmıştı.
Yalnız kaldıkları zaman Semiha'nın annesi yaptığı ziyaretin
intibalarını anlatmaya koyuldu.

"Şehrin dört bucağından başınız sağolsun demeye gel-
mişler. Bütün gelenler de matemli görünmek hususunda

birbirleriyle yarış ediyorlar. Bunların karşısında Mehlika da tabii iki gözü iki çeşme ağlıyor. Yoksa eminim ki, bu kadar ağlayıp sızlamayacak! Dün içime birdenbire giren şüphede ısrar etmiyorum. Evet, bu hanım Borjiyalar neslinden gelmeyen, böyle bir cinayeti işleyecek tıynetle olmayan bir kadındır, kabul! Fakat bana hiç değilse pek büyük, öldürücü bir matem içinde görünmedi. Döktüğü göz yaşları miyop gözlerinden pek rahat rahat akıyordu. Âdeta halas yaşlarına benzeyen yaşlar. Kocasından hiç de emin olmadığına, onun kendisine günün birinde bir tekme atıp daha genç, zarif, arzuya layık bir kadın almasından korktuğunu birçok kimselere söyleyip durmaz mıydı? Şu hâlde hiçbir kimseye tekme değil, fiske de atamayacak hâle gelmesinden niçin memnun olmasın? Otuz yıllık kocasının ölümüne hiç yanmadı, diyemem. Dedikleri gibi iki elim iki yanıma gelecek, kimsenin günahını yüklenmek istemem. Fakat yüreğinin bir tarafı yanarken öbür tarafı da muhakkak ki oh! diyor. Şaka değil, bütün servetin tek mirasçısı!”

Güzide Hanım'ın küçük bir monolog uzunluğunu bulan bu sözlerinden sonra odada yeniden bir sükût olmuştu. İki sinin de gözleri bir noktaya dikili, iki kadın düşünüyorlardı. Sanki kaçan servet banknot yığınları hâlinde önlerinde yükseliyor, belki tavana kadar çıkıyordu da ona bakıyorlardı.

Şimdi Güzide Hanım kuru gülüşüyle gülmeye başlamıştı. “İster misin, karı tez vakitte kocaya varsın! Nihayet kırk sekizinde bir kadın. Fakat daha yaşlı olsa, altmışında bile olsa, o kocaya varmayı istesin, yoksa; dünya kadar kısmeti çıkabilir. Az buz servetin üstüne oturmuyor!”

Semihâ'nın dudaklarında acı bir tebessüm belirmişti. Güzide Hanım bu acı tebessümü gördü ve bu tebessümün acılığından dolayı kızına merhamet edecek yerde birden

hiddet içinde boğuldu. Ve belki artık gittikçe acılayacak, gaddarlaşacak, hiç bitip tükenmeyecek olan sitemlerinin, istihzalarının, kinayelerinin bir yenisini yaparak ilave etti.

“İş daha ciddiye alsaydın, daha planlı hareket etseydin, daha sadık, daha âşık görünseydin bu mirası şimdi sen yiyecektin; Mehlika Hanımefendi’ye de hava almak düşecekti. Ama ben ilk günden itibaren, aman kızım, bu işi sürünce-medede bırakma, demir tavında döğülür; herifin sana karşı zaafının ebedi olacağı ne malum; henüz sevdasının ateşli devresi geçmeden karısından bu adamı ayırt, diye kendim söyledim, kendim işittim. Boş yere dilimde tüy bitti. İşte iki buçuk senelik bir gayret, bir fedakârlık boşuboşuna gitti, havalara uçtu!”

Semiha bir şey söylememeyi tercih ederek susuyordu. Hâlbuki pek çok şey söyleyebilirdi. “Babamın hastalığına hangi para ile bakıldı? Ali Risaî Bey gibi sade iktidarıyla değil tamahkârlığıyla, aç gözlülüğüyle de meşhur bir doktor aylarca gün aşırı Kandilli gibi bir yere nasıl getirildi? Babamın ölümünden beri de ne ile geçiniyoruz? Hatta beş on kuruşu da nasıl bir tarafa koyabildik. Nihayet Adnan Ankara’dayken kendisine her ay nasıl para yollanabiliyordu? Bütün bunları babam sağlığında fark etmediyse hafifçe bunadığı için fark etmemişti. Fakat sen her şeyi bilmiyor muydun, bilmiyor musun ki, böyle konuşuyorsun?” diyebilirdi.

Fakat bu sözlerin, bu acı sözlerin hiçbirini söylememeyi tercih etti. Dün üzerinde böyle bir münakaşa neye yarardı?.. Üç gün sonra hiç beklemedikleri ikinci bir hadise oldu. Fakat bu mesut bir hadiseydi, hele daima kızından çok oğlunu sevmiş olan Güzide Hanım için pek mesut bir hadiseydi. Yani bir seneden beri Roma sefaretinde kâtip olarak bulunan Adnan, Kandilli’ye çıkageldi. Ankara’ya pek mühim

evrak gönderilmesi icap ediverdiği için sefir kendisini yollamayı münasip görmüş. Böyle olunca da İstanbul'da hiç kalmadan yoluna devam etmesi icap edermiş ama başka bir sebeple burada iki gün kalmasına müsaade edilmişmiş. O da işte bu sayede sevgililerine, yani annesiyle kız kardeşine baskın yapabilmiş!

III

Semiha, Hayrettin Bey'in ölümünü kardeşine ilk günün akşamı anlattı. Adnan ablasının bu adamla münasebetini daima bilmiş, tafsilat ve teferruat üzerinde malumat sahibi olmamayı ahlaki düsturlarının muhafazası namına kâfi saymıştı. Kaldı ki, bu münasebetten evvelki zamanları, yani randevu evlerine devamı bilmediğini iddia etmek de güçtü: Adnan Harun hayatın acı, pek acı zaruretlerini kabul etmek lüzumuna inanan bir delikanlıydı. Kendisinin hariciyeye alınmasında ve bugün bir büyük elçilikte üçüncü kâtipliğe yollanmasında büyük tesiri görülen Ali Hayrettin Bey'le izdivacın her şeyi ortadan kaldıracığını, her lekeyi sileceğini, kendi hakkında da pek hayırlı olacağını düşünürken bu ani ölüm hakikaten tesadüfe layık bir şeydi. Fakat her şeyi olduğu gibi kabul etmek ve sonra her dertten sıyrılmak için çareler arayıp bulmak lazımdı. Maharet ve azimle içinden sıyrılmaz dert de olamazdı.

Ablasına, "Ne düşünüyorsun, ne yapacaksın?" diye sordu.

"Hiçbir şey düşünemiyorum, Adnan. Sanki beynim durmuş gibi."

"İstersen benim yanıma, Roma'ya gel de sana orada pek asil bir marki yahut pek zengin bir iş adamı bulalım!"

Bu, ancak bir latifeydi ve ufak bir kahkaha içinde söylenmişti. Hâlbuki, hariciye memleket dışına yolladığı memurlarına bol para verdiğine göre Adnan Harun yıllarca yardımını gördüğü kız kardeşini pekâlâ yanına alabilirdi, ona bakabilirdi. Fakat Semiha pek hasis ve hodkâm olan Adnan'dan böyle bir şey beklenemeyeceğini çok iyi bilirdi.

Sadece, "Pek münasip olur, ben de bunu düşünmüştüm" diyerek gülmeyi kâfi buldu.

Fakat Adnan Harun birdenbire ciddileşmişti. Ayağa kalkmış, odanın içinde gidip geliyordu.

Sonra, kardeşinin önüne, ta yakınına gelerek durdu ve âdeta günlerce düşünülp alınmış bir karar bildiren bir insan edasıyla, "Sen Ankara'ya gitmeli, orada bir müddet kalmalısın!" dedi.

Bu sözden hiçbir mana çıkaramayarak Semiha sordu: "Ankara'ya mı? Ne münasebet!"

"Tabii âbı havasından istifade etmek üzere değil."

"Şu hâlde?"

"Memur olmak üzere, çalışmak üzere gideceksin."

Genç kadın acı acı, "Daktilo... öyle mi?" diye mırıldandı.

"Hayır, elinde iki lisan, bir de kolej şahadetnamesi varken niçin daktilo olacaksın? Memur olursun. Orada henüz mumla adam arıyorlar!"

"Devlet merkezimizin pek berbat bir yer olduğunu anlata anlata, yaza yaza bitiremiyordun. Şimdi oraya gitmeyi bana nasıl tavsiye ediyorsun?"

"Berbat bir yer olduğu muhakkak. Fakat sen de dişini sıkıp orada altı ay falan oturmalısın. Benim canım yok muydu?"

"Peki, bundan bana ne hayır gelecek? Senin gibi sonra sefaret kâtipliğine mi tâyin edileceğim?"

“Hayır, sefaret kâtipliğine tayin edilmeyeceksin. Fakat herhâlde bir kısmetin çıkacak, Ankara’da kadın az erkek çok. Nüfusun miktarına nispet edince paralı da buradan çok!”

Semiha hafifçe başını salladı ve durgunlaştı. Sonra birden uzun, hayli de acı bir kahkaha ile güldü. “Evet, Ankara’da dullara da, geçkin kızlara da çabuk kısmet çıktığını hep söylüyorlar. Fakat bir gün bir maksatla bazıları gibi Ankara yolculuğuna çıkacağımı hiç düşünmemiştim!”

“Hayatta bazen ani kararlar almak, nahoş vaziyetlere göğüs germek lazım!”

Semiha bir kere daha, daha da acı bir gülüşle güldü, sonra dedi ki: “İki sene kadar evvel gördüğüm bir filmi hatırladım. Vaka İngiltere’nin denizlerarası bir müstemlekesinde, iki üç asır evvel geçiyor. Henüz mustemlekedeki beyaz ırktan hiç kimse yok. Hıncahınç dolu bir vapur, hapishane mahkûmlarını getirip bırakmış. Sonra da başka bir vapurla mahkûm kadınlar ve kızlar getiriliyor: Müstemlekedeki bu erkek ve kadın mahkûmlardan yeni bir nesil üreyecek. Erkek mahpuslar deniz kenarında intizarda. Kadınların, kızların gençleri var, yaşlıları var, güzelleri çirkinleri var. Tabii erkek mahpuslar da çeşit çeşit, boy boy! Karşılıklı bir tetkik ve muayene, tereddüt ve intihap sahneleri vardı ki enfesti! Ben de işte demek ki o kadınların herhangi biri olup gideceğim. Acaba hemen istasyonda koca bulur muyum?”

Adnan Harun, Semiha’ya dikkatle baktı, onu tepeden tırnağa süzüp tetkik etti, bu tetkikten de herhâlde müspet bir netice almış olacaktı ki, “Hatta belki istasyona varmaya lüzum kalmaz, yolda bir kısmetin çıkar!” dedi, ablasını sağ şakağından öptü.

Semiha artık tamamen mahzun gülümsedi ve bu buseyi mukabelesiz bıraktı.

Ertesi günü bazı işler için birlikte şehre indiler ve tesadüf kendilerini Beyoğlu'na geçmek üzere Galata'da Tünel önüne varmış buldukları sırada Jozef Tudela ile karşılaştırdı. Tünel'i onunla birlikte çıkarak Beyoğlu'nda da hemen hemen Galatasaray'a kadar beraber yürüdüler. Jozef Tudela Ankaralı ve kıranta bir Musevi'ydi ve Adnan Harun devlet merkezinde stajyer bir hariciye memuru sıfatıyla geçirdiği aylar içinde bir müddet onun evinde kiracı kalmıştı. Kardeşinin Ankara mektuplarında birkaç kere bahsi geçmiş olduğu için ismi de, hüviyeti de kendisine yabancı gelmedi. Sadece daha yaşlı ve hasisliğine ait hikâyelerden dolayı kıyafeti çok daha sade bir insan şeklinde tasavvur etmiş olabilirdi. Hâlbuki kendileriyle beraber yürüyen bu adama, kır saçlarına ve yüzündeki birkaç derin çizgiye rağmen yakışıklı denilebilirdi ve üstü başı tamamıyla düzgündü. Gönül işlerindeki tecrübeleri sayesinde Semiha adamın üzerinde pek büyük bir tesir yaratmış, onu derhâl allak bullak etmiş olduğunu anladı. Fakat tabiidir ki, Jozef Tudela'nın manzara ve kılığı da, bu allak bullak oluşu da genç kadın için hiçbir ehemmiyeti haiz olamazdı. Aralarında aşılma mesafeler yok değil miydi?

Genç hariciyeci kıranta Musevi ile durup konuştuktan ve onu kız kardeşine takdim ettikten sonra, gidilecek yol aynı olduğu için beraber yürünülmüş, Tünel'e beraber girilmişti. Tünel'den çıkıldıktan sonra da Adnan Harun dün gece söylenmiş sözlerden âdeta bir karar çıkararak, "Galiba kız kardeşim de bir vazife alıp Ankara'ya gelecek, hiç değilse bir müddet orada oturacak" demişti. Bunun üzerine de Jozef Tudela âdeta hararetli bir eda ile hizmetlerini arzetmiş, hanımefendi yalnız olarak teşrif edeceklerse evinin bir odasını takdim etmekle iftihar duyacağını temin etmişti.

Ve o zaman Semiha Ankara'nın Yahudi mahallesindeki evi hayalinde görür gibi olmuş. Adnan Harun ayrıca onun bilmediği bazı şeyleri; kız kardeşinin, çatısı altında yaşama-ya davet edildiği evin bazı hususiyetlerini, bu meyanda gayetle beyaz, sarışın ve mavi gözlü, fazla şişman olmasa kendisine güzel denmesi caiz bir genç kadının gece ziyaretlerini hatırlamıştı.

Kendisine yarım ağızla teşekkür edildiğini görerek bu gizli düşünceleri sezmekte gecikmeyen Jozef Tudela derhâl bir takım izahatta bulunmuştu: Mahalledeki evi bırakarak Yenişehir'deki apartmanına nakletmek üzereydi ve oraya naklederken hiçbir pansiyonerini beraber götürmeyecekti. Allahın acı hikmetinden, ev hakkında da bir tasfiye vukua gelmiş bulunuyordu: Allah kalanlara uzun ömürler versin, zavallı oğlu Moiz hemen hemen bir yıldan beri ölmüştü, dul karısı da iki ay evvel Edirne'ye, yeni bir kocaya gitmişti.

Akşamki trenle Ankara'ya dönecek olan Jozef Tudela orada Adnan Beyefendi'nin ziyaretlerini ve emirlerini bekleyecekti. Bir acı kahvesini içmek üzere mağazaya şeref vereceği vaadini almadan ayrılmadı. (Ankara'nın meşhur çarşısı olan Karaoğlan'da büyük bir nalbur mağazasına sahipti.) O ayrıldıktan sonra Adnan Harun gülecek, "İlk kısmet daha yolda çıkmadan zuhur etti!" diyecekti.

Bu sırada Semiha bir mağazanın vitrinine bakıyordu. İstihfaflı bir eda ile, "Eğer bundan sonra çıkacak kısmetler de bu ayarda ise vay hâlimize!" diye söylendi. Yenişehir'deki apartman sözü de üzerinde hiçbir tesir yapmamış demektir.

Esasen Ankara'ya gitmeye, bu kadar büyük bir maceraya atılmaya henüz şahsen karar vermiş değildi.

Ankara nalburlarından ve emlak sahiplerinden Jozef Tudela ile bu karşılaşma Adnan Harun'a ertesi günü -fakat

bereket ki nihayet bir hafta kalmak üzere- gideceği Ankara'da geçirmiş olduğu zamanı hemen hemen baştan başa hatırlatmıştı. Delikanlı orada, o 1925-1926 Ankara'sında ne sıkıcı, ne tahammül edilmez günler geçirmişti! Amcazadesi Ali Mümtaz'ın apartmanında bir aya yaklaşmış bir misafirlik devresi, bu Josef, daha doğrusu Yasef Tudelanın evi, sonra üç arkadaşla tutulup kısa bir müddet geçince hırgür eksik olmamak şartıyla yaşanmış yarı çıplak apartman dairesi... Bunların hepsi ne sıkıntılı, ne üzüntülü, ne tatsız geçmişti!

Ali Mümtaz'ın apartmanına Adnan Harun cebinde bilhassa Ali Hayrettin Bey'in iki tavsiyesiyle Ankara'nın tozuna ayak atar atmaz -tozuna, çünkü henüz yağmurlar başlamamıştı ve ortalık pıhtılaşmış bir toz tabakasına örtülmüş bulunuyor ve rüzgâr çıkar çıkmaz bu tozlar korkunç birer sütun hâlinde havalara yükseliyordu; evet, Ankara'nın tozuna ayak atar atmaz- inmişti. Bu, henüz ilk binaları yükselmiş bulunan Yenişehir'deki bir apartmanın ufak, fakat henüz etrafı açık olduğu için ışıklı, âdeta ferah bir daire-siydi. Bankalardan birinde memur olup -şimdi de aynı bankanın Erzurum şubesine müdür yollanmış bulunan- Ali Mümtaz bu dairede gayet çirkin, fakat pek zeki ve hayli bilgili bir kadın olan karısı Münevver ve dokuz yaşını süren haşarı ve sevimli yavruları Ayten'le birlikte oturuyordu ve kendisine ancak hem de yemek odası hizmetini ifa eden salonlarını tahsis edebilmişlerdi. Şu kadar ki, bunda bir fevkaladelik yoktu. Ankara'da yerleşmiş bütün İstanbullular tıklım tıklım bir hâlde oturuyorlardı ve hepsinin aynı zamanda yemek odası olan salonlarında geceleri yatan, İstanbul'dan gelme bir misafirleri vardı. Her ay muayyen bir para verip amcazadesinin yanında kalmak Adnan Harun için şüphesiz ki, en muvafık hareket hattını teşkil ederdi.

Ne çare ki, buna imkân olamayacağını, çünkü astarın yüzünden pahalı, gittikçe daha pahalı olacağını anlamakta gecikmeyecekti.

Bir kere akraba misafirlerini ağırlamayı kendileri için ihmal edilmez bir vazife sayarak Ali Mümtaz'la Münevver ilk günden itibaren akşam yemeklerini apartmanda yemez olmuşlar, onu mutlaka şehrin iki müzikli lokantasından birine sürüklemeyi âdet edinmişlerdi. Ve hemen her sefer pek büyük bir aksilik olarak cüzdanlarını apartmanda unutmuş bulunuyor yahut lokantada boz durulamayacak kadar büyük bir para ile geliyorlardı; bazen de üzerlerindeki para hesabı ödemeye kifayet etmeyiveriyordu. Velhasıl her sefer tabiidir ki, apartmana dönülür dönürmez borç iade edilmek şartıyla masrafı biçare Adnan'ın ödemesi gerekiyordu.

Vakıa pek nadiren olsa bile Ali Mümtaz'ın masraf gördüğü de olmuyor değildi. Ancak şu var ki, bir taraf tek bir insan, öbür taraf ise üç kişiden mürekkep bir gruptu. Zira küçücük boyuna ve çelimsiz vücuduna ve annesinin durup durup "Ayten'in boğazından ne olacak? Yavrum bizim yediğimizin yarısının yarısı ile doyar!" sözlerini dilinden düşürmemesine rağmen, Ayten de herhangi bir büyük insan gibi tam porsiyon yemek yiyor ve ancak üç kap yemekle doyu-yordu. Zaten Ayten Hanım için ayrı bir masraf faslı daha var ki, o da her akşam kendisine bir hediye getirmek mecburiyetiydi.

Evet, her akşam küçük kız delikanlının yolunu bekliyor ve, "Amcacığım, bugün bana ne getirdin?" diye sorup eğer Adnan elleri boş gelmişse dehşetli kırılıyor, küsüp üzü-lüyordu. Hele Hariciye'ye tayininden beri artık çikolata paketi gibi şeylere dudak bükmeye, güzel oyuncaklar beklemeye başlamıştı da.

Bu arsızlıklarından Münevver Hanım pek mahcup olduğunu söylemiyor değildi. Hatta kızını bir iki kere takdir etmiş, hatta hediye gelmemiş akşamlardan birinde o kameti azdırıp delikanlıya karşı âdetâ tecavüze kalkınca kendisine iki de tokat bile aşketmişti. Şu kadar ki, bu takdirlerinde kızını ne derecede suçlu bulduğu da pek belli olmuyordu.

“Çocuk bu, eli boş gelinir mi? Yavrucak haksız değil. Ama mecburen kendisini azarlıyor, senin yüzünden bir tane-cik evladımın kalbini parçalıyorum!” diyen bir hâli vardı.

Hele kendisinin Hariciye’de vazifeye başlamasından sonra kadın bir iki kere de gülerek, Ayten’i kıskandığını söylemiş, “O yeğense ben de ablayım, benim de hediyeye hakkım yok mu?” demişti.

Böyle söylediği sırada bir kere Ali Mümtaz da neşelenerek “Herhâlde güzel bir şey alacak da bunun için aylığın çıkmasını bekliyor!” mütalaasında bulunmuştu.

İlk aylık alınınca için Münevver Hanım’a hediye takdimi ile bitmeyerek, yavaş yavaş borç isteme fasıllarının da meydana çıkması pek mümkündü. Aylık ise en aşağı aylıktı ve ayda yetmiş liradan ibaretti; buna o tarihte henüz sağ olan babası Harun Bey ancak elli lira ilave edeceğini, bunu katiyen aşamayacağını söylemişti. Gerçi ablası helalinden veya haramından hususi bir bütçeye sahipti ve ondan para almak imkânı daima mevcuttu ama gelirken bir diplomata layık bir gardroba sahip olmak üzere bu helal veya haram paralardan o kadar istifade etmişti ki, artık yeni yardımlar istemeye yüzü yoktu: Mutlaka sürpriz tehlikelerinden uzak bir bütçe ile yaşamak zaruretinde bulunuyordu. Bunun için de Ali Mümtaz’ın yanında kalmamaya karar vermiş, derhâl türlü teklif karşısında bulunacağını umarak, Ankara’nın yarı resmî ve tek gazetesine, genç bir bekârın tercihen Yeni-

şehir’de olmak üzere temiz ve sakin bir evde mefruş bir oda istediği hakkında bir ilan vermiş, bu ilanın neticesini birkaç gün bekleyip durmuştu.

Tam sekiz gün beklemişti ve artık ümidini keserek hatta bir an, “Başımı alıp İstanbul’a dönsem, acaba nasıl olur?” diye de düşünmüşken dokuzuncu günün sabahında Jozef veya Yasef Tudela’nın -eğer Ankara’ya gitmesi mukadderse belki kız kardeşini de barındıracak olan- pansiyonu bulunmuştu...

Şimdi iki kardeş güzel bir sonbahar günü Taksim’e doğru yanyana yollarına devam ederlerken, Adnan Harun artık yılı aşan bir zaman içine dönmüş ve dalmış bulunuyor, Jozef Tudela’nın pansiyonundan haberdar edilmesini, bu pansiyonu görmeye gidişini, odayı tutuşunu teferruatıyla hatırlıyordu. Kaldı ki, bu müstesna bir hâl değildi: Hemen hemen unutulmuş sanılan şeylerin, hem hiç de mühim olmayan bir sebebin tesiri altında birdenbire canlanıverişleri, hayatın en olağan şeylerinden biridir...